

PARLEMENT & WETENSCHAP

2 oktober 2026

EU Wetenschapstoets van voorgenomen beleid

ETS-herziening

Wetenschappers: [Prof. dr. Machiel Mulder](#), Rijksuniversiteit Groningen; [dr. Johannes Bollen](#), [Sebastiaan Hers](#) (beiden TNO)

Rapporteur Tweede Kamer: Felix Klos (D66)

EU-adviseur vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei

Beoordeelde documenten: [COM/2026/616](#), [COM/2026/619](#), [COM/2026/620](#)

ETS-herziening

Deel 1: aspecten uit het EU impact assessment (ingevuld door EU-adviseur)

Nr.	Vraag	Informatie afkomstig uit het EU impact assessment
1.	Probleemdefinitie en noodzaak voorstel - Welk probleem wil de EU oplossen? - Wie worden geraakt door het probleem? - Waarom is EU-wetgeving nodig volgens de Europese Commissie?	De Commissie benoemt in de impact assessment twee hoofdproblemen die zij wil oplossen: 1) het risico dat het huidige EU ETS (ontworpen met het oog op het behalen van het 2030-klimaatdoel) niet kosteneffectief bijdraagt aan het behalen van de EU-klimaatdoelstellingen voor 2040 en 2050 en aan het verminderen van het aandeel van de EU in de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen en 2) het risico op marktinefficiënties, zoals prijsvolatiliteit en handelsfricties (<i>blz. 9-10 in SWD(2026)616</i>). Indien het ETS niet kosteneffectief bijdraagt aan het behalen van de EU-klimaatdoelen voor 2040 en 2050, raakt dit alle economische sectoren, zowel binnen als buiten het ETS. Het risico op marktinefficiënties raakt enkel sectoren die onder het EU ETS vallen. Het betreft geen nieuwe EU-wetgeving maar een voorstel tot herziening van bestaande (ETS-)wetgeving, die nodig is om klimaatverandering tegen te gaan en te verzekeren dat de EU de klimaatdoelen uit de Europese klimaatwet behaalt (<i>blz.'s 3 en 12 in SWD(2026)616</i>).
2.	Doel Wat is het doel van het EU voorstel?	De Commissie wil met dit EU-voorstel verdere emissiereductie stimuleren. Ook wil de Commissie tot een vooraf bepaald emissiereductiedoel voor het ETS komen op basis van het 2040-maatregelenpakket, met inbegrip van netto-emissieberekeningen, waarbij de Commissie wil nagaan of de totale hoeveelheid toegestane emissies kan toenemen zonder de bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelen in gevaar te brengen. Ook wil de Commissie een effectief EU-klimaatbeleid verzekeren met betrekking tot de transportemissies (luchtvaart en maritiem). Een vierde doel is om een efficiënte werking van de koolstofmarkt te verzekeren (<i>blz. 13-14 in SWD(2026)616</i>).
3.	Beleidsopties - Welke beleidsopties heeft de EC overwogen? - Waarom is de keuze gevallen op deze beleidsoptie? - Wat zijn de verwachte effecten (i.e. sociaal, economisch, milieu, etc.) van de gekozen beleidsoptie?	Er zijn drie beleidsopties in de impact assessment onderzocht: 1) “ambities op elkaar afstemmen en prikkels verbeteren”, 2) “ambities op elkaar afstemmen, toepassingsbereik uitbreiden en bijbehorende prikkels” en 3) “ambities op elkaar afstemmen, toepassingsbereik uitbreiden en prikkels uitgebreid” (<i>blz. 16 in SWD(2026)616</i>). Binnen elk van deze drie opties zijn verschillende maatregelen opgenomen, zoals het toepassingsbereik van EU ETS uitbreiden, aanpassingen aan het ambitieniveau (gaat om hoogte van het emissieplafond, wel of niet toelaten van koolstofverwijdering en het al dan niet doorvoeren van aanpassingen binnen de marktstabiliteitsreserve) en het gebruik van uitstootrechten. Alle beleidsopties gaan uit van het bereiken van een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in 2040 (t.o.v. 1990) van 85% (i.p.v. 90%), gelet op het feit dat 5% van de 90%-doelstelling volgens de Europese klimaatwet mag worden behaald via de aanschaf van internationale koolstofkredieten (<i>blz. 3 in SWD(2026)616</i>). In de impact assessment wordt geconcludeerd dat beleidsoptie 2 de voorkeursoptie is, omdat met de maatregelen die tot deze optie behoren de effectiviteit van het ETS-systeem wordt versterkt, terwijl deze maatregelen volgens de Commissie ook proportioneel zijn, leiden tot stabiele regelgeving en een eerlijke verdeling tussen sectoren en bovendien waarborgen voor de concurrentiekracht bevatten (<i>blz. 97 in SWD(2026)616</i>).

		De verwachte milieueffecten van de gekozen beleidsoptie zijn vergelijkbaar met de andere opties. De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen is vrijwel gelijk bij de drie opties (<i>blz. 23 in SWD(2026)616</i>). In de impact assessment wordt erop gewezen dat decarbonisatie ook leidt tot een betere luchtkwaliteit en positief is voor de volksgezondheid vanwege vermindering van de uitstoot van zwaveloxiden, stikstof en fijnstof (<i>blz. 43 in SWD(2026)616</i>). Ook sociale impact is bekeken in de impact assessment. De Commissie geeft aan dat het werkgelegenheidsvraagstuk direct gelinkt is aan de levensvatbaarheid van industriële productie in Europa op de langere termijn. Het voortzetten van de Indirecte Kosten Compensatie zal naar verwachting een positieve impact op de werkgelegenheid hebben en tegelijk bevorderend werken voor de <i>business case</i> voor elektrificatie (<i>blz. 85 in SWD(2026)616</i>). De impact assessment heeft niet naar economische impact gekeken, omdat deze al is geanalyseerd in de impact assessment bij de aanbeveling voor het 2040-klimaatdoel (<i>blz. 45 in SWD(2026)616</i>).
4.	Monitoring en evaluatie Hoe worden de effecten gemonitord en geëvalueerd?	Monitoring en evaluatie van het functioneren van het ETS door de Commissie vindt plaats door het jaarlijks publiceren van een <i>Carbon Market Report</i>. EU-lidstaten moeten daarnaast rapportages bij de Commissie aanleveren over een aantal ETS-gerelateerde zaken. Ook moeten sectoren die nieuw onder het ETS komen te vallen MRV (<i>monitoring, reporting and verification</i>)-data aanleveren bij de Commissie. Er zal ook geregeld over ETS-gerelateerde zaken gesproken worden in een <i>Climate Change Expert Group</i>, die de Commissie, lidstaten en stakeholders samenbrengt (<i>blz. 100-101 in SWD(2026)616</i>).

Deel 2: Impact EU-voorstel op Nederland (kolom 1 in te vullen door EU-adviseur, kolom 2 in te vullen door wetenschappers)

Nr	Onderwerp	Beoordeling kabinet in BNC-fiche	Observaties & aanbevelingen wetenschappers
1.	Algemene observaties	N.v.t.	In algemene zin zijn we positief over het voorstel: - Door de neerwaartse aanpassing van de daling van het plafond vanaf 2030 komt het ETS1 uit op 90% reductie in 2040, wat conform het nieuwe EU klimaatdoel is. Door deze aanpassing krijgen de deelnemende partijen meer tijd hun emissies te verminderen, waardoor er minder risico op koolstoflekkage naar buiten Europa is. Bovendien komt dat het verdienvermogen van de Nederlandse economie ten goede, wat vanwege de recente geopolitieke ontwikkelingen nog belangrijker is geworden. - De doelmatigheid van het klimaatbeleid neemt bovendien toe door het opnemen van internationale koolstofkredieten en koolstofverwijdering en het uitbreiden met meer sectoren (langere-afstandsvluchten, kleinere schepen, afvalverbranding). - Annulering van de invalidatieregel kan leiden tot meer emissies, maar deze blijven onder het plafond en daarmee binnen het klimaatdoel. - Met het voorstel voor <i>carbon contract for differences</i> worden de risico's van opschalingen in emissiereductie en koolstofverwijdering verminderd. - Het bestemmen van een groter deel van de veilingopbrengsten voor de deelnemende bedrijven vermindert het risico op koolstoflekkage. Minder positief zijn we over de aangepaste voorwaarden bij de vrije allocatie van emissierechten. Hierdoor kunnen bedrijven minder goed worden beschermd tegen internationale concurrentie. Dit leidt tot meer (transactie)kosten, maar levert voor het klimaat niks op.
2.	Doeltreffendheid en doelmatigheid - Op welke wijze en in welke mate wordt verwacht dat het EU-voorstel in Nederland gaat bijdragen aan de beoogde prestaties en effecten? - Waarom is het EU-voorstel in Nederland een doelmatige manier om de beoogde prestaties en effecten te bereiken? Denk aan: - Doel: Is het doel voldoende duidelijk? - Beleidsopties: Wat zijn voor/nadelen van de voorgestelde optie? - Zijn er bepaalde externe factoren die in de weg staan aan het halen van de beoogde doelstelling in Nederland?	Het EU ETS is een bewezen effectief instrument om broeikasgasemissiereductie te realiseren. De voorgestelde wijzigingen hebben tot doel dat het EU ETS een effectief en kosteneffectief instrument blijft [...] en tegelijkertijd de goede werking van de interne markt en het concurrentievermogen van de EU ETS-sectoren te waarborgen. Gezien het grensoverschrijdende karakter van klimaatverandering en het risico op koolstoflekkage kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal [...] niveau worden verwezenlijkt (<i>blz. 14 BNC-fiche</i>).	Voor de beoordeling van de EC-voorstellen kijken we naar het geheel van mogelijke klimaatmaatregelen, erop gericht om op 90% netto reductie uit te komen, en niet louter naar wat er in ETS1 gebeurt. Het ETS1 is immers één van de instrumenten binnen het EU- klimaatbeleid. Doeltreffendheid De voorgestelde tragere daling van het ETS1-plafond leidt binnen ETS1 tot minder emissiereductie. Extra reductie buiten ETS1 ontstaat niet vanzelf, maar alleen als daarvoor aanvullend beleid wordt ingevoerd. Het voorstel is daarom alleen doeltreffend als expliciet wordt gemaakt

	- Zijn er effectievere en/of doelmatigere alternatieven die men ook had kunnen overwegen, en voor Nederland relevant(er) kunnen zijn? - Zijn er neveneffecten (positief of negatief)? - Wat zijn de zgn. 'cost of inaction', de kosten van het niet nemen van maatregelen?	Het voorgestelde emissieplafond leidt tot een onvoldoende bijdrage van de ETS-sectoren aan netto 90% reductie in 2040 (<i>blz. 8 BNC-fiche</i>). De voorgestelde verruiming door de Commissie vanaf 2036 die rekening houdt met de centrale aankoop van internationale kredieten, waardoor binnen de EU extra emissies kunnen worden toegelaten, leidt ertoe dat publieke investeringen plaatsvinden buiten de EU, in plaats van in duurzame technieken binnen de EU (<i>blz. 8 BNC-fiche</i>). De permanente verwijdering van koolstof uit de atmosfeer is volgens het kabinet in toenemende mate noodzakelijk om te compenseren voor moeilijk te vermijden emissies en om na 2050 een netto negatieve uitstoot te bereiken (<i>blz. 8 BNC-fiche</i>). Het kabinet is positief over de vraagstimulans voor permanente koolstofverwijdering door een EU-breed opkoopprogramma (<i>blz. 9 BNC-fiche</i>). Het kabinet mist in het voorstel een toekomstbestendige oplossing voor koolstoflekkage via export (<i>blz. 9 BNC-fiche</i>). Het kabinet is voorstander van het stimuleren van investeringen via investeringsvoorwaarden aan gratis emissierechten, omdat dit de effectiviteit van het ETS significant kan versterken (<i>blz. 10 BNC-fiche</i>).	welke aanvullende reducties en verwijderingen buiten ETS1 nodig zijn om het economiebrede doel te halen. Doelmatigheid Door de uitbreiding van het ETS met diverse andere sectoren (luchtvaart, maritiem, afvalverbranding) en andere methoden (koolstofverwijdering, internationale koolstofkredieten), kan het klimaatbeleid doelmatiger worden, omdat meer reductieopties onder één prijsprikkel vallen. Het voorstel komt erop neer dat we van een ETS-centrisch klimaatbeleid gaan naar een breder koolstofmanagementpakket (inclusief koolstofverwijdering, internationale koolstofkredieten, uitbreiding met een parallelle emissiemarkt voor brandstoffen, diverse financieringsmaatregelen en aanpassing van het MSR-mechanisme). Waar in het ETS-centrische systeem de financiële prikkels centraal staan, worden decarbonisatiemaatregelen op diverse manieren gefaciliteerd (zoals met de Industrial Decarbonisation Bank, het Innovation Fund en het Modernisation Fund). Dit komt juist ook de Nederlandse economie ten goede, vanwege onze open economie en relatieve grote (koolstofintensieve) industrie. Voor het klimaatteffect maakt het niet uit dat de vrije allocatie wordt verlengd, omdat de emissiereductie alleen wordt bepaald door de omvang van het plafond, niet door de wijze waarop de rechten worden gealloceerd. Vrije allocatie is een effectief middel om bedrijven die op internationale markten opereren te compenseren voor relatief hoge koolstofkosten. De voorgestelde vertraging van CBAM (het <i>Carbon Border Adjustment Mechanism</i>) past bij de neerwaartse aanpassing van de daling van het plafond en bijbehorende gevolgen voor de internationale concurrentiepositie van de Europese energie-intensieve industrie. Dat vermindert bovendien nadelige bijeffecten van dat instrument, zoals de transactiekosten, en de demping van de prikkel om te innoveren vanwege de bescherming tegen ongelijke CO₂-prijzen. Aanbevelingen: - Expliciet gemaakt moet worden hoe de sectoren buiten ETS1 gaan bijdragen aan de 90% netto-reductiedoelstelling.
--	--	---	---

3.	Gevolgen voor partijen - Welke partijen worden in Nederland geraakt door het EU-voorstel? (Denk hierbij aan uitvoeringsorganisaties, lokale en regionale overheden, burgers en bedrijfsleven en eventuele andere stakeholders) - Wat zijn de gevolgen van het EU-voorstel voor deze Nederlandse partijen? (Denk hierbij aan financiële consequenties, capaciteitsbeslag, administratieve lasten/ regeldruk, uitvoeringskosten)	Het EU-voorstel heeft een hogere opgave voor andere (niet-ETS-)sectoren en nationaal beleid tot gevolg (<i>blz. 8 BNC-fiche</i>). Het kabinet gaat er op aandringen dat de regeldruk voor bedrijven en uitvoeringsdruk voor de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) niet onnodig hoog zijn, onder meer door objectieve en verifieerbare criteria te hanteren (<i>blz. 10 BNC-fiche</i>).	1) Alle bedrijven die nu al onder ETS vallen, worden geraakt, omdat de CO₂-prijs wordt beïnvloed en daarmee de rentabiliteit van hun (voorgenomen) investeringen. 2) Nieuwe partijen die onder het ETS worden gebracht, omdat ze meer mogelijkheden krijgen om emissies te reduceren (zoals afvalverbranding, luchtvaart, maritiem) 3) Aanbieders van koolstofverwijdering (aanbieders van <i>biobased</i> en <i>direct air capture</i>; beheerders van CO₂-netwerken). Onder de aanbieders van biobased koolstofverwijdering vallen mogelijk de kolencentrales die over kunnen gaan op biomassa met CCS (<i>Carbon Capture and Storage</i>); 4) De opname van afvalverbranding in ETS1 kan de prijs en beschikbaarheid beïnvloeden van CO₂ die afvalverbrandingsinstallaties aan de glastuinbouw leveren. Dit kan de prijs van CO₂ verhogen voor glastuinbouw en de beschikbaarheid verminderen. Glastuinbouw zal mogelijk andere bronnen van CO₂ moeten vinden, tegen hogere kosten en investeringen in alternatieve CO₂-bronnen. 5) Partijen buiten ETS1 kunnen meer moeten reduceren als binnen ETS1 minder gebeurt en het doel van 90% netto-reductie in 2040 blijft staan. De reductieopgave voor niet-ETS-sectoren kan daardoor toenemen. Dit gebeurt echter niet automatisch, ook niet in Nederland. De verdeling over sectoren en lidstaten vereist aanvullende Europese besluitvorming en een transparante vertaling naar Nederlands beleid.; 6) Niet-Europese actoren kunnen vanaf 2036 voor Europa emissies reduceren via internationale credits, mits additionaliteit, monitoring en uitsluiting van dubbeltelling zijn geborgd. 7) Uitvoeringsorganisaties en medeoverheden. De Nederlandse Emissieautoriteit, RVO, de douane en geaccrediteerde verificateurs kunnen extra taken krijgen voor registratie, toezicht, fondsbeheer, monitoring en verificatie. Provincies, gemeenten en omgevingsdiensten worden geraakt via vergunningverlening, ruimtelijke inpassing en de aanleg van energie- en CO₂-infrastructuur. Dit vraagt extra personeel, specialistische kennis, data en uitvoeringsbudget. Met het voorstel voor <i>carbon contract for differences</i> (tijdelijke koolstofsubsidies) worden de risico's van opschalingen in
----	---	---	--

			emissiereductie en koolstofverwijdering verminderd. Hierdoor worden deze projecten minder afhankelijk van de fluctuerende CO₂-prijs. Als gevolg worden er meer investeringen in opschaling gerealiseerd waardoor op termijn mogelijk meer doelmatige reducties mogelijk zijn. Aanbevelingen: - Geef RVO opdracht om de verplaatsingseffecten (zowel economisch als koolstoflekkage) van de aanpassing van ETS1 te monitoren. In de huidige studies is hiervoor te weinig aandacht. - Er is aanvullend beleid nodig voor buiten ETS1, want dit wordt niet expliciet benoemd in het EC-voorstel. Dit moet op EU-niveau worden bepaald en juist niet specifiek voor afzonderlijke landen. Dus: de 90% netto reductie hoeft niet per se in Nederland te worden gehaald.
4.	Maatschappelijke gevolgen - Wat zijn de maatschappelijke gevolgen van het EU-voorstel in Nederland? Denk aan de impact op het Nederlandse klimaat en leefomgeving, concurrentievermogen, vestigingsklimaat, arbeidsmarkt – werkgevers & werknemers, brede welvaart, lange-termijn-gevolgen?	Het door de hele economie doorberekenen van verduurzamingskosten is een expliciet doel van het instrument en zal bij de eindconsument tot een kostentoeename leiden (<i>blz. 16 BNC-fiche</i>). Het EU ETS biedt investeringszekerheid in de transitie naar schone productie. Mede vanwege de toenemende druk op de positie van de Europese energie-intensieve industrie beschouwt het kabinet het ETS nadrukkelijk als een vehikel voor investeringen in industriële verduurzaming in Europa (<i>blz. 7 BNC-fiche</i>). Het kabinet onderschrijft dat gratis toewijzing ook in de jaren 2031-2040 nodig zal zijn om het risico op koolstoflekkage te beperken voor industriële sectoren die daar gevoelig voor zijn en voor zo ver deze nog niet zijn beschermd door CBAM (<i>blz. 9 BNC-fiche</i>).	Het uiteindelijke effect hangt af van de verhouding tussen technologische vergroening, productievermindering en koolstoflekkage. Doordat de industrie een grotere kans heeft in Nederland te blijven opereren binnen het klimaatbeleid, kan dat het concurrentievermogen van de Nederlandse economie en daarmee de weerbaarheid vergroten. Bovendien kan koolstoflekkage naar buiten de EU worden beperkt.
5.	Verhouding tot Nederlandse beleidsplannen - Hoe verhoudt het EU-voorstel zich tot bestaand Nederlands beleid en wetgeving en eventuele nationale beleidsvoornemens? Denk aan: wat zijn mogelijke conflicten tussen Nederlands beleid en het EU-voorstel, of hoe kan het EU-voorstel Nederlands beleid versterken.	Klimaatbeleid wordt bij voorkeur op EU-niveau gevoerd, om de effectiviteit te vergroten en een gelijk spelveld te borgen. Het EU ETS vormt de hoeksteen van het Europese klimaatbeleid en draagt als belangrijkste beprijzingsinstrument bij aan het behalen van de nationale klimaatdoelen (<i>blz. 7 BNC-fiche</i>). Het kabinet zet in het kader van een gebalanceerde beleidsmix in op Europese CO₂-beprijzing in alle sectoren en beschouwt het ETS daarvoor als bewezen effectief instrument (<i>blz. 7 BNC-fiche</i>). Het kabinet steunt de uitbreiding van het ETS naar afvalverbrandingsinstallaties (<i>blz. 11 BNC-fiche</i>). Voor lucht- en zeevaart heeft mondiaal beleid wegens het internationale karakter de	Het voorstel ondersteunt de Nederlandse ambitie om de industrie te decarboniseren en competitief te houden, mits nationale uitvoeringsinstrumenten en infrastructuur tijdig beschikbaar zijn. De Europese fondsen en andere financieringsinstrumenten kunnen daarbij aansluiten op het Nederlandse beleid van maatwerkafspraken en ondersteuning van industriële verduurzaming. Daarbij moet overlap of dubbelfinanciering worden voorkomen. Voor Nederland zijn daarnaast de fysieke randvoorwaarden bepalend. Nederlandse verduurzamingspaden steunen sterk op elektrificatie, waterstof en CCS. Tijdige beschikbaarheid van elektriciteitsnetten, waterstof- en CO₂-infrastructuur bepaalt daarom mede of bedrijven

		sterke voorkeur, maar zolang dit tekortschiet, is Europees beleid noodzakelijk (<i>blz. 7 BNC-fiche</i>).	daadwerkelijk op de ETS-prikkel en de aanvullende Europese ondersteuning kunnen reageren. Ook de effectieve kostenpositie verschilt tussen lidstaten. De ETS-prijs is Europees, maar indirecte kostencompensatie, nettarieven, belastingen en andere nationale regelingen verschillen. Voor Nederland is het compensatietekort in elektriciteitskosten ten opzichte van Duitsland geraamd op circa €50/MWh tot 2030. Dit kan juist bij verdere elektrificatie de Nederlandse investerings- en concurrentiepositie beïnvloeden. Voortzetting van de Nederlandse IKC-regeling beperkt deze beleidswig slechts ten dele, en neemt verschillen in nettarieven en nationale ondersteuning niet weg. Aanbevelingen: - Om te voldoen aan het EU-voorstel moeten de veilinginkomsten aan de industrie besteed worden, maar dit gebeurt nog onvoldoende in Nederland. - Maak daarbij transparant hoe ETS-veilingopbrengsten en Europese en nationale ondersteuning worden ingezet voor doelmatige verduurzaming en voorkom overlap en dubbelfinanciering. - Tot slot is het van belang om de beleidswig (i.e. kostenverschillen door verschillen in beleid) met omliggende landen te dichten, bijvoorbeeld met instrumenten als de IKC-regeling en alternatieven voor de Volumecorrectieregeling (VCR).
6.	Uitvoerbaarheid - Welke uitvoeringsorganisaties, lagere overheden en toezichthouders worden geraakt door het EU-voorstel? - Wat is de mogelijke impact ten aanzien van de uitvoering van het EU-voorstel in Nederland voor uitvoeringsorganisaties, lagere overheden en toezichthouders? Denk aan: waar kunnen zich mogelijke problemen voor doen in de uitvoering van dit EU-voorstel? Bijvoorbeeld op het gebied van de benodigde kennis, capaciteit, financiële middelen, organisatie, inhoudelijke strategie, etc. om het EU-voorstel uit te voeren.	Het voorstel heeft aanzienlijke gevolgen voor de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) als Nederlandse bevoegde autoriteit in de uitvoering en handhaving van het EU ETS (<i>blz. 22 BNC-fiche</i>). Ook is een stijging van de uitvoeringslast voor de NEa te verwachten (<i>blz. 15 BNC-fiche</i>). De uitvoerbaarheid van het Commissievoorstel hangt in grote mate af van de uitwerking van verschillende elementen in de uitvoeringsverordeningen. Voor de <i>Invest in EU Decarbonisation Plans</i> is het cruciaal dat het beoordelingskader uit objectieve en verifieerbare criteria komt te bestaan (<i>blz. 23 BNC-fiche</i>).	Dit beleid raakt de werkzaamheden van organisaties als RVO en de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Zonder uitvoeringstoets kan niet worden vastgesteld of de administratieve lasten beperkt blijven. Van groter belang voor de realisatie van de klimaatdoelen is dat de benodigde infrastructuur voor decarbonisatie (elektriciteit, waterstof, CCS en warmte) in Nederland op orde is en dat de kosten van klimaatbeleid in Nederland vergelijkbaar zijn met die in het buitenland. Momenteel is de Nederlandse kostenpositie ongunstiger, onder meer door verschillen in IKC-toepassing, nettarieven en de volumecorrectieregeling, en is de infrastructuur ontoereikend. Als gevolg hiervan kunnen industriële bedrijven bijvoorbeeld niet goed elektrificeren. Er zijn signalen dat industriële productie en investeringen onder druk staan; de omvang en causaliteit moeten worden gekwantificeerd. Aanbevelingen: zie hierboven sub 5.

7.	Haalbaarheid - In welke mate en op welke termijn is het beleidsdoel van het EU-voorstel in de Nederlandse context haalbaar?	Voor de haalbaarheid is het van groot belang dat voortvarend wordt ingezet op het realiseren van de benodigde infrastructuur (<i>blz. 23 BNC-fiche</i>).	De haalbaarheid vergt tijdige infrastructuur, koolstofverwijdering en hoogwaardige credits. Meer gebiedsgerichte coördinatie bij infrastructuurprojecten (o.a. vergunningstrajecten, financiering) in prioritaire gebieden, zoals Rotterdam, kan hier helpen. Om te zorgen voor internationaal vergelijkbare klimaatkosten is het van belang om de IKC-regeling versneld en intensiever weer in te voeren. Het doel voor 2040 en klimaatneutraliteit in 2050 compenseren extra cumulatieve uitstoot niet automatisch. Aanbeveling: - Maak van 2030 het beslismoment en koppel extra emissieruimte aan aantoonbaar leverbare koolstofverwijdering en credits.
----	---	--	---

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

**Universiteiten
van Nederland**

TNO

KNAW

Disclaimer

De Jonge Akademie, KNAW, NWO, TNO, UMCNL, UNL en VH bemiddelen tussen parlementaire kennisvraag en wetenschappelijk kennisaanbod. De informatie in het kader van Parlement en Wetenschap is afkomstig van vooraanstaande wetenschappers, maar niet onderworpen aan peer review en niet door de wetenschapsorganisaties geverifieerd.